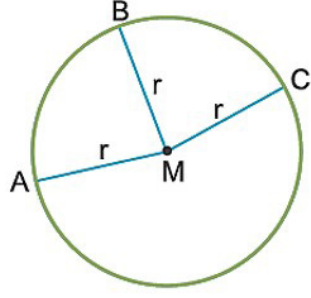

KONU ÇEMBERİN ANALİTİK İNCELENMESİ

ANALİTİK GEOMETRİ

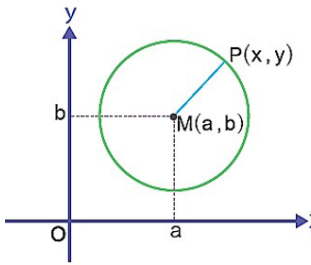
ÇEMBERİN ANALİTİK İNCELENMESİ

Çember

Düzlemde sabit bir noktadan eşit uzaklıkta bulunan noktaların kümesine **çember** denir. Sabit noktaya **çemberin merkezi**, çember üzerindeki herhangi bir noktanın çemberin merkezine olan uzaklığına ise **çemberin yarıçapı** denir.

Merkezi Ve Yarıçapı Verilen Çemberin Standart Denklemi

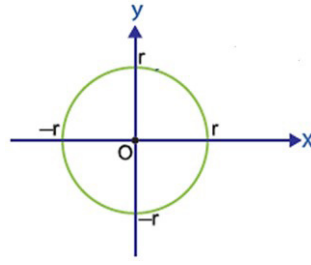

Analitik düzlemde $M(a, b)$ merkezli ve r yarıçaplı çember üzerinde bir $P(x, y)$ noktası alınırsa merkezi ve yarıçapı verilen çemberin standart denklemi

$$(x - a)^2 + (y - b)^2 = r^2 \text{ olur.}$$

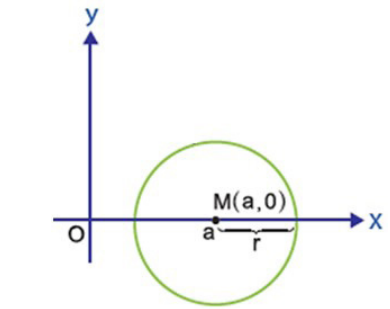
BAZI ÖZEL ÇEMBERLERİN DENKLEMLERİ

1) Merkezi Orijinde Olan Çemberin Denklemi

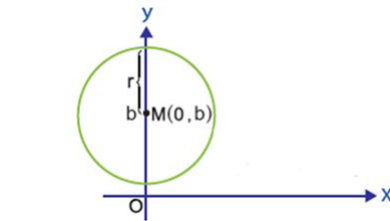
Merkezi orijinde ve yarıçapı r birim olan çemberin standart denklemi $x^2 + y^2 = r^2$ şeklindedir.

2) Merkezi X Ekseninde Olan Çemberin Denklemi

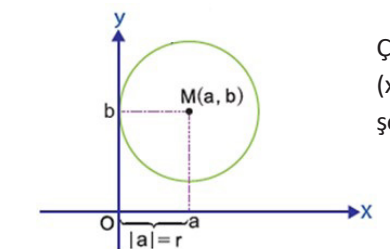
Çemberin yarıçapı r birim ise bu çemberin standart denklemi $(x - a)^2 + y^2 = r^2$ şeklindedir.

3) Merkezi Y Ekseninde Olan Çemberin Denklemi

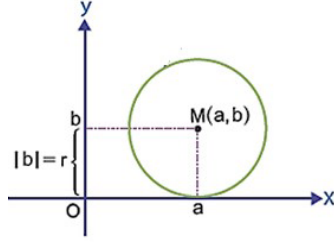
Çemberin yarıçapı r birim ise bu çemberin standart denklemi $x^2 + (y - b)^2 = r^2$ şeklindedir.

4) y EKSENİNE TEĞET OLAN ÇEMBERİN DENKLEMİ

Çemberin standart denklemi $(x - a)^2 + (y - b)^2 = a^2$ şeklindedir.

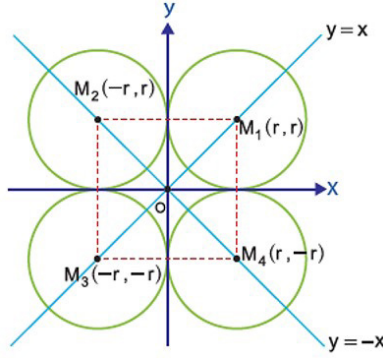
5) x Eksenine Teğet Olan Çemberin Denklemi

Çemberin standart denklemi $(x - a)^2 + (y - b)^2 = b^2$ şeklindedir.

6) Her İki Eksene De Teğet Olan Çemberin Denklemi

Çember her iki eksene teğet ise $r = |a| = |b|$ olur. Bu durumda eksenlere teğet olan çemberlerin merkezleri $y = x$ veya $y = -x$ doğruları üzerinde olacaktır.

Eğer çemberin merkezi;

- I. bölgede ise $(x - r)^2 + (y - r)^2 = r^2$
- II. bölgede ise $(x + r)^2 + (y - r)^2 = r^2$
- III. bölgede ise $(x + r)^2 + (y + r)^2 = r^2$
- IV. bölgede ise $(x - r)^2 + (y + r)^2 = r^2$ şeklindedir.

ÇEMBERİN GENEL DENKLEMİ

$M(a, b)$ ve yarıçapı r birim olan çemberin standart denklemi $(x - a)^2 + (y - b)^2 = r^2$ şeklindedir.

Bu ifade açılıp düzenlenirse merkezi $M\left(-\frac{D}{2}, -\frac{E}{2}\right)$ ve yarıçapı r birim olan çemberin genel denklemi

$$x^2 + y^2 + Dx + Ey + F = 0 \text{ şeklinde olur.}$$

Burada çemberin yarıçapı $r = \frac{\sqrt{D^2 + E^2 - 4F}}{2}$ ile bulunur.

SONUÇ

$D^2 + E^2 - 4F$ ifadesi için aşağıdaki durumlar vardır.

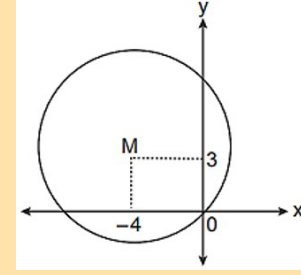
- $D^2 + E^2 - 4F > 0$ ise verilen denklem bir çember belirtir.
- $D^2 + E^2 - 4F = 0$ ise verilen denklem bir nokta belirtir. Bu nokta $M\left(-\frac{D}{2}, -\frac{E}{2}\right)$ noktasıdır.
- $D^2 + E^2 - 4F < 0$ ise verilen denklem gerçek sayılar kümesinde bir çember belirtmez.

NOT:

- 1) $C = 0$ olmalıdır.
- 2) x^2 li ve y^2 li terimlerin katsayıları eşit ($A = B \neq 0$) olmalıdır.
- 3) Verilen denklem, x^2 ve y^2 li terimlerin katsayıları 1 olacak şekilde düzenlenerek genel çember denklemi elde edilir.

ÖRNEK SORULAR

SORU 1:

Yukarıda merkezi $M(-4, 3)$ olan ve orijinden geçen çember verilmiştir.

Buna göre çemberin standart denklemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $(x + 4)^2 + (y - 3)^2 = 9$
- B) $(x - 4)^2 + (y + 3)^2 = 25$
- C) $(x + 4)^2 + (y - 3)^2 = 25$
- D) $(x - 3)^2 + (y + 4)^2 = 25$
- E) $(x + 4)^2 + (y - 3)^2 = 16$

CEVAP: C

SORU 2:

Merkezi x ekseninde olup $x = -7$ ve $y = -3$ doğrularına teğet olan çemberlerden birinin denklemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $(x + 3)^2 + y^2 = 9$
- B) $x^2 + (y + 10)^2 = 100$
- C) $(x + 7)^2 + y^2 = 9$
- D) $(x + 10)^2 + y^2 = 9$
- E) $(x + 10)^2 + y^2 = 100$

CEVAP: D

SORU 3:

$(2k - 1)x^2 + (k + 2)y^2 + 40y + 5(2k + 1) = 0$ denklemi bir çember belirttiğine göre bu çemberin merkezinin koordinatları toplamı kaçtır?

- A) -6
- B) -4
- C) 0
- D) 4
- E) 6

CEVAP: B

SORU 4:

Merkezi $y = 3x + 4$ doğrusu üzerinde ve analitik düzlemin 3. bölgesinde her iki eksene teğet olan çemberin standart denklemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $(x + 2)^2 + (y - 2)^2 = 4$
- B) $x^2 + (y - 4)^2 = 4$
- C) $(x + 1)^2 + (y + 1)^2 = 4$
- D) $(x + 2)^2 + (y + 2)^2 = 4$
- E) $(x - 1)^2 + (y - 7)^2 = 4$

CEVAP: D

SORU 5:

$x^2 + y^2 + 3mx - ny - n + 4m = 0$ denklemi, merkezi $M(-3, 3)$ olan bir çemberin genel denklemi olduğuna göre bu çemberin yarıçapının uzunluğu kaç birimdir?

- A) 8
- B) 7
- C) 6
- D) 5
- E) 4

CEVAP: E

SORU 6:

Genel denklemi $x^2 + y^2 + 4x - 2y - 29 = 0$ olan çemberin iç bölgesinde bulunan $A(1, 4)$ noktasından geçen en kısa kirişin uzunluğu kaç birimdir?

- A) 14
- B) 12
- C) 10
- D) 8
- E) 6

CEVAP: D

SORU 7:

$x^2 + y^2 + x - 2y + k = 0$ denklemi bir nokta belirttiğine göre k nın değeri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $\frac{3}{4}$
- B) $\frac{5}{4}$
- C) $\frac{1}{4}$
- D) $-\frac{3}{4}$
- E) $-\frac{5}{4}$

CEVAP: B